

Agricultural
Development
Denmark
Asia

NEWS & VIEWS

Nr. 41 · April 2021

Igangværende ADDA projekter

ADDA arbejder løbende hvert år med at søge midler til nye projekter – især hos Danida, danske CISU, EU og andre offentlige donorer. Endvidere har vi øget indsatsen for at få private fonde som donorer til at støtte ADDA's projekter- senest med en donation fra Holkegaardfonden.

Nedenstående oversigt viser igangværende projekter, samt finansieringskilde. I de fleste projekter inkluderer budgettet ca. 5-10 % egenfinansiering, der dækkes af ADDA selv og partnere i SYD.

Nyt om projekter i 2021

Den 1. januar 2021 startede vi endnu et nyt projekt i Cambodia: Climate Smart Agriculture roll-out (CSA), som også ligesom EAC-projektet foregår i Siem Reap- samt Oddar Meanchey provinserne. CSA er støttet med midler fra CISU.

Vi har fået forlængelse af VOF- projektet i Vietnam med 6 mdr., så afslutningen er udsat til juni 2022

Projekttitle	Projektperiode	Land	Budget, ca. i DKK, og finansieringskilde
AMDT. Linking small-scale farmers to the international market for organic Sunflower	01.2018 – 12.2020	Tanzania	11.375.000 kr. AMDT
VOF Strengthening the Voice and Capacity of Vulnerable Ethnic Minority Farmers in Climate Resilience in Northwest Vietnam	01.2019 – 06.2022	Vietnam	4.000.000 kr. CISU
EAC: Empowering Agricultural Cooperatives and Civil Society in Siem Reap and Oddar Meanchey	06.2020 – 06.2022	Cambodia	4.500.000 kr. CISU
CSA: Climate Smart Agriculture roll-out	01.2021 – 12.2023	Cambodia	3.875.000 kr. CISU
Støtte til forbedrede levevilkår for småbønder i Myanmar gennem økologisk landbrug	05.2020 – 09.2021	Myanmar	1.490.000 kr. Holkegaard Fonden

Kilde: Adda

News & Views udsendes til ADDA's medlemmer to gange om året. Tidligere numre kan ses på ADDA's hjemmeside.

Redaktør af News & Views nr. 41:
Povl Nørgaard, povl@povlnorgaard.dk
Mob. 31720145 – ring blot ved spørgsmål

ADDAs adresse:
ADDA
Carit Etlars Vej 6
1814 Frederiksberg
Mail: adda@adda.dk
www.adda.dk

Tryk: Kolind Bogtrykkeri I/S

ADDA anbefaler Agro-økologi i dansk udviklingshjælp

LEDER

Af Søren Thorndal Jørgensen,
formand for ADDA

ADDA har sammen med 11 andre NGO'er og store danske virksomheder i et fælles høringsbrev slået et slag for, at der kommer til at indgå en forøget satsning på agro-økologi i den kommende Danida strategi. For ADDA er agro-økologi ikke et nyt spor – det er meget tæt på essensen af vores fokus gennem de sidste 25 år. Det fokus afspejler sig også i vores nuværende strategi, som specielt forholder sig til FN's 17 Verdensmål. Men temaet agro-økologi er nyt for flere store organisationer - ja sågar hele lande, er begyndt at satse på denne bæredygtige strategi for udvikling af landbrugsdrift i udviklingslande.

Begrebet agro-økologi handler om mange ting, men især om at bruge de lokalt tilgængelige ressourcer. Det handler om betydningen af at dyrke mange forskellige afgrøder i et varieret sædskifte, for det fremmer dannelsen af sund jordbund og vækst af afgrøder fri for sygdomme. Desuden handler det om at have et lavt forbrug af hjælpestoffer som handelsgødning og sprøjtemidler, da det sjældent er økonomisk optimalt og også belaster naturen unødigt.

Det giver god mening med en sådan strategi, for de fattige landmænd i ulandene har som regel højere indkøbspriser for hjælpemidler på grund af små forbrugsmængder, samt lavere salgspriser som følge af ringe lagerfaciliteter og mindre salgsmængder. Derfor opnås et ringere bytteforhold koblet med en dårligere likviditet sammenlignet med f.eks. danske landmænd. Det er så at sige dyrt at være fattig.

Økologisk drift er en gren af agro-økologi og økologiske produkter er vidt udbredt i de fleste vestlige lande. Men sådan forholder det sig ikke aktuelt i et land som Viet Nam. Alligevel er der her et potentiale for udvikling af denne driftsform. Det potentiale er der sådan set i mange andre ulande, så en omstilling vil være en reel mulighed for mange landmænd. Begrænsningen ligger bl.a. i besværlig certificering og adgang til markedet for økologiske produkter. Trods det ser vi, at markedet for økologi er under hastig udvikling og vokser markant i disse år - også i lande, som aldrig tidligere har haft et certificeringsprogram for økologi.

I den kommende Danida strategi foreslår ADDA at følgende konkrete initiativer bliver indarbejdet:

- 1) Udbredelse af agro-økologiske metoder og producentsamarbejde via NGO kapacitetsopbygning i partnerlande. Herunder opskalering af f.eks. dansk/afrikansk samarbejde om digitalisering hos små landbrug, agro-forestry, og effektive strategier for videndeling og forbedring af landbrugsdrift hos de små landbrug som vi i ADDA har lang erfaring med via vores markskoler.
- 2) Mobilisering og styrkelse af kritiske værdikæder i et nært samarbejde mellem danske og lokale virksomheder, NGO'er og multilaterale aktører. Samt støtte til interventioner, der fremmer investering, iværksætteri, kooperativer, fair-trade, samt lokal forarbejdning og -beskæftigelse.
- 3) Fremme af bæredygtig og klimavenlig markedsudvikling og eksportmuligheder, herunder styrket organisering af markedsamarbejde og udbredelse af kosteffektiv produktcertificering.
- 4) Understøtte og udbrede effektive national lovgivning og policy implementering i partnerlande, med udgangspunkt i partnerskabssamarbejde med Uganda, Tanzania og Vietnam, herunder assistance med udvikling af policy, administrative setup, og samspil med civilsamfund og lokale myndigheder.
- 5) Løbende evaluering, og fremme af Best Practices på tværs af danske partnerlande og i internationale fora, hvor agro-økologi prioriteres, herunder FAO, IFAD og i African Union.

Vi håber med dette indspil at kunne sætte et stort fodaftryk på Danida's kommende strategi. Det vil være en betydelig lobbysejrr for vores lille NGO, men lige så vigtigt – en god afsæt for ADDA's mere generelle mission om at virke som igangsættere af bæredygtig landbrugsudvikling i udviklingslande.

Gruppecertificering af småbønder er vidt udbredt

Mikael Jonsson, ADDA bestyrelsen

Gruppecertificering bliver i stigende grad brugt som et værktøj til at mobilisere og styrke småbønders adgang og tilknytning til nationale og internationale markeder. Den stigende udbredning af gruppecertificeringsordninger skal også ses i sammenhæng med en voksende global middelklasse, som i stigende grad efterspørger sunde, sikre, bæredygtige og ikke mindst klima-venlige fødevarer. Det behov bliver delvist dækket af denne type gruppe-certificerede fødevarer fra småbønder

Gruppecertificering som koncept er opstået, fordi det rent praktisk og økonomisk har været umuligt at gennemføre øko-certificering af tusindvis af småbønder i udviklingslande på samme måde som man har gjort det på store bedrifter i Danmark¹ og andre europæiske lande, som har økonomi til at gøre det selv. Det estimeres, at der aktuelt på verdensplan findes 2,6 mio. småbønder som er øko-certificeret gennem forskellige typer gruppecertificeringer (Meinshausen et al., 2019). Det drejer sig om verdens mange økologiske småbønder i lav- og middelindkomst-lande, for hvem en individuel certificering enten er for dyr eller for byrdefuld at opretholde.

Om Gruppecertificeringskonceptet

Konceptet Gruppecertificering blev først udviklet af IFOAM og Fair Trade og er efterfølgende blevet adopteret af andre certificerings-ordninger, herunder bl.a. EU Organic, US National Organic Programme, Rainforest Alliance, Global GAP etc.

Der er to hovedtyper af gruppecertificeringer, som er anerkendt under IFOAM's "Family of Standards" (IFOAM, 2021). Begge typer gruppecertificering har en fælles målsætning om at kunne garantere forbrugerne, at afgrøden er økologisk dyrket:

- ICS baserede gruppecertificeringer (Internal Control System - ICS), som refererer til øko-certificerede bondegrupper, som er i besiddelse af et formaliseret Internt Kontrolsystem, som kan verificeres af et akkrediteret tredje-parts certificeringsorgan ift. en etableret national eller international standard (fx EU Organic eller US Organic)
- PGS baserede gruppecertificeringer (Participatory Guarantee System - PGS) bruges af bondegrupper, som har udviklet og vedtaget egne retningslinjer for økologisk produktion. De lever ikke nødvendigvis op til nationalt- eller internationalt vedtagne standarder. Denne type certificering er derfor som udgangspunkt ikke underlagt kontrol fra et akkrediteret tredje-parts certificeringsorgan. Nyttевærdien baserer sig alene på den tillid, som forbrugerne og aftagervirksomhederne har til at bonde-gruppen lever op til sine egne økologiske retningslinjer

I praksis er der ikke altid en meget skarp adskillelse mellem de to typer af gruppecertificeringer. Der er eksempler på PGS-grupper, som har valgt at etablere et ICS og blive kontrolleret af et akkrediteret tredje-parts certificeringsorgan. Der er også en række toneangivende middelindkomstlande (fx Brasilien, Mexico, Indien, Tunesien) med en vedtaget national lovgivning, der kræver at PGS-grupper skal etablere et internt kon-

trolsystem, som løbende skal kontrolleres af myndighederne.

ICS-baserede gruppecertificeringer er fortrinsvis anvendt i "lange værdikæder" – dvs. brugt af bønder, der leverer til fjerne eksportmarkeder og typisk anvendt til specifikke handelsvarer som kaffe, te, krydderier, etc. PGS-baserede gruppecertificeringer er derimod velegnet til "korte værdikæder", hvor bønderne leverer en bred vifte af forskellige afgrøder til lokale markeder (IFOAM, 2019). I disse PGS-baserede systemer er småbønderne og konsumenterne ofte i direkte kontakt, når de f.eks. møder hinanden på lokale markedspladser.

ICS-baserede gruppecertificeringer

I systemet indgår en formaliseret certificeringsproces på basis af en formel kontrakt mellem bonde-organisation eller eksportvirksomhed og akkrediteret certificeringsorgan. Det er den organisation (bondeorganisation eller eksportvirksomhed), der står som ejer af øko-certifikatet, som har ansvaret for etablering og opretholdelse af internt kontrolsystem (ICS).

Certificeringen foregår ved at kontrolorganet udtager en repræsentativ stikprøve hos gruppen af bønder, for at efterprøve, at produktionen på bøndernes marker er i overensstemmelse med en given økologisk standard (EU Organic, US Organic etc.), samt at bøndernes interne kontrolsystem fungerer korrekt. Certificeringen og det tilhørende øko-certifikat kan være adgangsbilletten til forbedret markedsadgang og indtjening for de mange småbønder, forudsat at de selv ejer øko-certifikatet eller har indgået en kontrakt med aftagervirksomheden. Der

¹ Danmark er et særtilfælde set ift. andre lande, da den danske økologi-certificering ikke er gebyrbelagt, men betalt af staten.

er betydelige omkostninger forbundet med etablering af ICS og tredje-parts-kontrol, som typisk betales som en årlig afgift.

Forudsætningen for opnåelse af en gruppecertificering er, at der er gennemført en systematisk kapacitetsopbygning af småbøndernes driftsform. Det sker i form af målrettede kurser i forbedrede og bæredygtige dyrkningsmetoder, afgrødehåndtering, samt etablering af egenkontrollsystem (ICS) med tilhørende krav til dokumentation og opfølgning. ADDA gør en reel forskel ved at facilitere denne systematiske kapacitetsopbygning af småbønderne og deres organisationer.

I kapacitetsopbygningen af småbønderne anvendes typisk de deltagerorienterede markskoler, som er blevet ADDA's varemærke. Det er en tilpasning af FAO's oprindelige Farmer Field School koncept. De opnåede produktivitetsevninger, kvalitetsforbedringer og reduceret klima-aftryk etc., når småbønderne efter en markskole begynder at bruge tidssvarende bæredygtige dyrkningsmetoder, er direkte gevinster ved certificeringen. De resultater vil være der, uanset om certificeringen i første omgang fører til en forbedret markedsadgang.

I forlængelse med det årlige kontrolbesøg fra et akkrediteret kontrolorgan opnår den lokale bondeorganisation eller aftagervirksomhed et øko-certifikat, som betyder at småbøndernes afgrøder potentielt kan handles til øko-premium-priser på det lokale eller internationale marked.

PGS-baserede gruppecertificeringer

I PGS-baserede gruppecertificeringer er det aktørerne i systemet, som selv er med til at definere reglerne for den økologiske produktion (IFOAM, 2019). Denne type PGS-baserede gruppecertificeringer er velegnet til korte nationale værdikæder (Rikolto, 2018b), hvor der er mulighed for at forbru-

gerne kan opbygge den fornødne tillid til produkterne, netop fordi de er i direkte kontakt til producenterne. F.eks. ved at indkøbene foregår ved lokale markeder eller ved at forbrugerne løbende inviteres til markbesøg og deler deres oplevelser via sociale platforme.

Et PGS-system er opbygget omkring en kollektiv forpligtelse ift. et fælles regelsæt, som er vedtaget af de involverede parter (producenter, aftagervirksomheder, konsumenter). En PGS-certificering gælder typisk for hele bedriften og ikke for én enkelt afgrøde. Hver enkelt bonde ejer sit øko-certifikat, hvorimod det under et ICS er bondegruppen eller aftagervirksomheden, som ejer certifikatet. Det betyder at PGS-producenter har lov til selv at sælge deres afgrøder, hvorimod ICS-producenter som udgangspunkt er forpligtet til at afsætte deres produktion i fællesskab.

ADDA's erfaringer med gruppecertificeringer

ADDA har gennem de sidste 15 år brugt både PGS- og ICS-baserede gruppecertificeringer til at mobilisere småbønder i udviklingslande.

I Vietnam har ADDA været pionerer ift. udvikling af et PGS-koncept. Allerede tilbage i 2004 i det Danida finansierede projekt: "Developing a Framework for Production and Marketing of Organic Agriculture in Vietnam" (2004-12) indgik målrettet undervisning i økologiske dyrkningsmetoder og gruppedannelse mhp. at forbedre markedsadgangen for småbønder. Efter en deltagerorienteret proces blev PGS-konceptet for første gang taget i brug i 2008. PGS-konceptet blev yderligere udviklet og udbredt til andre bønder og områder i landet under projektet: "Strengthening a Framework for Production and Marketing of Organic Agriculture in Vietnam" (2016-19). Vigtige resultater fra disse indsatser er:

- Formalisering af PGS konceptet ved udgivelsen af en manual i Participatory Guarantee System (PGS) for organic vegetables (ADDA, 2009).
- Etableringen i 2011 af en økologisk landsforening, Vietnam Organic Agriculture Association (VOAA), som varetager småbøndernes interesser.
- IFOAM's anerkendelse af PGS Vietnam, som en del af IFOAM's family of standards i 2013 (IFOAM, 2021)
- Bidrag til etableringen af et lovgrundlag for økologisk produktion i Vietnam² og herunder opnåelsen af en formel anerkendelse af PGS-konceptet i 2018

ADDA's bidrag til udvikling af et PGS-koncept i Vietnam er bredt anerkendt (Rikolto, 2018a), (Castella and Kibler, 2015) og nu arbejder en række andre NGO'er og organisationer i Vietnam videre med PGS-konceptet.

I Tanzania har ADDA siden 2017 været med til at udbrede småbøndernes brug af økologiske dyrkningsmetoder under projektet "Linking small-scale farmers to the international market for organic sunflower". I 2020 blev 702 småbønder øko-certificeret

Mere viden

Link til IFOAMs hjemmeside om PGS:

<https://www.ifoam.bio/our-work/how/standards-certification/participatory-guarantee-systems>

Link til video fra FAO om PGS i Cambodia:

https://youtu.be/bPtGJSR8_D0

² Standards of National Organic production (TCVN11041-2017) in December 2017 followed by the Decree on organic agriculture (No.109/2018/ND-CP) issued in August 2018. PGS is explicitly mentioned in Article 17 in the above-mentioned Decree.

ift. EU Organic og det år blev 173 tons sol-sikkefrø godkendt som øko-certificeret og afsat til en privat aftagervirksomhed.

ADDA's nystartede projekt i Myanmar vil også anvende en PGS-certificering af de ca. 150 småbønder, der er involveret i første fase af forløbet. Først når der opstår muligheder for eksport af de dyrkede ingefær, så vil man etablere et egentligt eksternt kontrolsystem.

I Uganda har ADDA siden sommeren 2020 medvirket i projektet: "Data-Driven Initiative for Organic Soybean Farmers in Oyam

& Kwanja Districts in Uganda", I det projekt indgår kapacitetsopbygning af 200 småbønder, samt af en lokal NGO mhp. opnåelse af en øko-certificering, der kan forbedre bøndernes markedsadgang. Det CI-SU-finansierede projekt gennemføres i tæt samarbejde med Dansk Ugandisk Ven-skabsforening (DUFA), som er dets administrator. Projektet er innovativt, fordi det interne kontrolsystem (ICS), som skal ligge til grund for den kommende tredje-parts økocertificering er baseret på mobil dataindsamling ved hjælp af smartphones og deling af data via en online platform.

Projektet i Uganda viser vejen for en ny måde at bruge IT-systemer til at skabe enkle måder at forbedre forbrugernes adgang til informationer om bonden, hans afgrøder og dyrkningsmåder. Andre steder arbejdes der med andre måder at skabe den tillid.

En af de vietnamesiske PGS-grupper har for nylig igangsat et innovativt digitalt initiativ for at åbne værdikæden for indsyn fra forbrugerne. Det foregår ved at produkterne bliver mærket med en QR-kode, så forbrugerne med deres smartphone kan få direkte adgang til oplysninger om, hvordan den økologiske produktion er foregået.

Litteratur

ADDA (2009) Participatory Guarantee System of Organic Products Operational Manual for Producers

Castella, J. and Kibler, J. ,(2015) 'Towards an agroecological transition in Southeast Asia: Cultivating diversity and developing synergies', (June), p. 94.

IFOAM (2019) PGS GUIDELINES - How to Develop and Manage Participatory Guarantee Systems for Organic Agriculture.

IFOAM (2021) 'That's Organic - Worldwide Family of Standards'.

Meinshausen, F. et al. (2019) Group Certification - Internal Control Systems in Organic Agriculture: Significance, Opportunities and Challenges. Available at: <https://us.fsc.org/en-us/certification/group-certification>.

Rikolto (2018a) 10 years of PGS in Vietnam.

Rikolto (2018b) Participatory Guarantee Systems Guidelines

PGS
CERTIFICATE

HUU CO ORGANIC

PGS organic - Participatory Guarantee System Organic, taking TRANSPARENCE a core principle, applies QR code in order to trace back and check up the organic products monitored by the PGS.

XAC THUC SO

- QR stamps are provided by distributors who officially have contract with organic farmers' groups.
- Only organic farmers can activate the stamps for qualified products before distribution.
- The activated date is the date of sale display
- The products without checkable stamps are disqualified

For more detailed information of organic farmers' groups and distributors' shops please visit www.vietnampgs.org.vn

Indtryk fra kongres i Vietnams PGS-sammenslutning

Af Arafa Khatib, Projektkoordinator, ADDA

Der foregår store positive forandringer i disse år i Vietnam og landet er i løbet af de sidste 30 år gået fra at være et af verdens fattigste til nu at rangere som et middelindkomst land. Men der er fortsat udpræget fattigdom særligt blandt de etniske minoriteter de i nordlige provinser, hvor ADDA har projekter med partnere

I det lys afholdte Vietnam PGS Sammenslutning sin sjette kongres. En kongres, der sætter fokus på arbejdet med udvikling af landets PGS-konceptet (Participatory Guarantee System).

Økonomiske vækst har været godt for udviklingen af landet, men den øgede industrialisering har også skabt sine skadelige påvirkninger. Økologisk landbrug alene løser ikke de mange miljømæssige problemer med store affaldsmængder, luftforurening osv. Men med et øget fokus på at anvende principper om recirkulation af de lokalt tilgængelige ressourcer, så kan økologiske driftsformer bidrage til at begrænse de landbrugs-skabte miljø- og klimaproblemer.

Det forhold og særligt opmærksomheden på fødevarerstandarder er en af grundene til, at der i landet er øget bevågenhed om fordelene ved økologiske driftsformer og vi ser at

økologibevægelsen vokser. Det fejrede PGS Sammenslutningen tidligere på året ved sin kongres, der er afholdt hvert andet år siden 2012. Det kom her frem, at der i perioden 2018-20 har været gode fremskridt i form af større bevågenhed omkring PGS-konceptet og de fordele, som systemet giver for bønder, natur og forbrugere.

Om PGS i Vietnam

Meget kort fortalt fungerer PGS-grupper som lokale certificeringsenheder for økologiske produkter. En PGS-gruppe består af tre enheder: Bondegrupper, Mellemgrupper som kaldes ”intergroups” og lokale Koordinationsbestyrelser (”local coordination boards”). Bondegrupperne består typisk af 5-10 bønder og de er ansvarlige for at producere deres afgrøder, samt foretage inspektioner hos andre PGS-grupper. Mellemgruppernes sammensætning er blandede og i dem indgår repræsentanter fra flere bondegrupper, samt repræsentanter fra f.eks. forbrugere, købmænd og embedsmænd fra den lokale kommune. Mellemgruppen foretager inspektioner, hvor de kontrollerer om bønderne følger den vedtagne økologiske standard, og at de behandler indkomne ansøgninger fra bønder, som ønsker at blive nye medlemmer af en PGS-gruppe. Den lokale koordinationsbestyrelse udsteder PGS certificeringer til grupper og bistår bondegrupperne med at finde nye afsætningssteder for deres produkter.

Flere bønder viser interesse for at dyrke økologisk og deltage i PGS-systemet. I alt er der etableret omkring 17 økologiske PGS-grupper i Vietnam og der er et momentum for at fremme organisering blandt PGS-erne, således at de kan stå stærkere sammen og bidrage til at forbedre bøndernes livsvilkår og indkomster.

Øget interesse for økologi i landet

Oplysning om økologi og udbredelse af PGS-konceptet har taget mange år, men det ser nu ud til at både forbrugere og ikke mindst Regeringen i Vietnam har øget interesse for økologi og PGS. Også detailkæder, offentlige institutioner, fagfolk og myndigheder udviser øget interesse for økologi. Den interesse er udtryk for en begyndende anerkendelse af agro-økologien som overordnet overskrift for landets mange indsatser til at fremme landets miljø, klimadagsorden og indkomstmuligheder for småbønder.

Med den positive udvikling for økologi i Vietnam har ADDA i samarbejde med VOAA (Vietnam Organic Agricultural Association) indsendt en ansøgning til CISU i marts om støtte til et nyt projekt. Det skal styrke udviklingen af økologien, bl.a. ved at fremme samarbejdet mellem de enkelte PGS-grupper i landet.

◀ Pakning af grøntsager i Thank Lap Luong Son HB

ADDA har gennemført projekter rettet mod landbefolkningen i Vietnam i små 22 år og har siden 2004 sat specifikt fokus på økologi. Målet har været at styrke bøndernes kapacitet til skabe sig bedre indtjening ved økologisk produktion og undgå miljøskadelig dyrkningspraksis. De første PGS-certificeringer blev lavet i 2008.

Den fattige landbefolkning i Cambodia hårdt ramt af Covid-19

Bodil Engberg Pallesen, landeleder ADDA

Trods lav smitte og få dødsfald har Covid-19 været barsk for indbyggerne i Cambodia, for dens økonomiske påvirkning har været voldsomme. I det forløbne år er landets fattigdomsrate steget fra 13% til 20% - mest på grund af nedgang i turistindustrien. Nedgangen har også ramt bønderne og andelsforeningerne i projektområderne

I et så fattigt land som Cambodia opleves Covid-19 restriktioner mange gange værre end hos os i Danmark, hvor staten har spændt et ret så tætmasket sikkerhedsnet ud, ikke mindst med økonomiske støtteordninger. Den mulighed har staten ikke i de fattige lande.

Selv om landet i lange perioder næsten ingen smitte har haft, så har befolkningen været underlagt strenge begrænsninger og lukkede grænser udadtil. Særlig lukning af

grænsen til Thailand har betydet, at turisterne fuldstændig er udeblevet.

Stor konsekvens af færre turister

I Siem Reap provinsens hovedby Siem Reap med turistmagneten – templet Angkor Wat, blev turisterhvervet ganske kort efter lock down sidste år i marts reduceret fra 100 % til 2 %. På landsplan er nedgangen mere end 80 % - en total katastrofe for et land, der lever af turister.

Den reducerede turisme og begrænsninger i muligheder for at afholde fester, ceremonier og fejre begivenheder har ført til, at mange restauranter og hoteller har måtte lukke eller suspendere deres forretning. Og den medfølgende nedgang i forbruget af fødevarer har ført til et betydeligt fald i priserne på landbrugsprodukter på markedet, især for grøntsager, mango, kylling osv. F.eks. er prisen på grøntsager faldet med en faktor 10. I januar og februar 2021 var prisen på salat på 500 riels pr. kg, hvor den nor-

malt ligger på 5000 riels pr.kg. Samtidig er produktionsomkostningerne steget, som følge af lukkede grænser mod Thailand. Endelig har mange familier mistet indtjening fra familiemedlemmer – typisk mændene fra deres arbejde i nabolandet Thailand. Samlet set er fattigdomsraten i provinsen Siem Reap steget fra 13% op til 20% i løbet af det seneste år.

Aktiviteterne i projekterne kører videre

Nedlukningen og restriktionerne har betydet, at vores ansatte og samarbejdspartnere og målgrupper har måtte arbejde med online kommunikation i vid udstrækning, som vi kender det fra Danmark med udvidet brug af Teams. De har i stor udstrækning kunnet holde de fleste aktiviteter kørende. Bistanden til modtagerne fungerer i det store hele stadig som planlagt.

Men pandemien har alligevel haft stor indflydelse på hverdagen. Forbuddet mod for-

◀ *Møde med Sammenslutningen af AC-er i Oddar Meanchey: Provincial Agricultural Cooperative Union (PACU), som jeg besøgte dem i december 2019. Bl.a. var de stolte over at få en repræsentant valgt ind i den nationale sammenslutning for AC-er i Cambodia*

samlinger på mere end 10 har betydet, at de vanlige møder i felten – generalforsamlinger, medlemsmøder og undervisning i store grupper fra andelsforeningerne – Agricultural Cooperatives (AC-er) – er blevet begrænset i omfang og antal deltagere.

Partnere og ansatte i projekterne er blevet dygtige til at gennemføre mange møder Online, og der kun været et meget begrænset antal Covid 19 infektioner i området. Alligevel må vi konstatere, at restriktionerne har påvirket gennemførelsen af vore aktiviteter – også opstarten af nyt projekt i juni 2020 (Empowerment of Agricultural Cooperatives) og det klimaorienteret projekt: ”Climate Smart Farming” med start i januar 2021.

Tilbagebetaling af mikrolån til AC-er er udfordret

En meget vigtig del af andelsforeningernes aktiviteter har været udlån af penge til medlemmerne – lån der er blevet anvendt til at øge landbrugsproduktionen og indtægterne. Generelt har der været stor disciplin med tilbagebetaling af mikrolåne, men efter faldet i efterspørgslen på grøntsager og øvrig landbrugsproduktion, kombineret med stærkt reducerede arbejdsindkomster fra turisterhvervene og flere munde at mætte, så er der tegn på stigende andel af forsinkelser i tilbagebetalingerne af lån i andelsforeningerne.

▶ *Fællesmøde i selvhjælpsgrupper; her i Preylean village Popel Commune i december 2019, som det plejer at tage sig ud, men ikke muligt i samme omfang under Covid-19*

Andelen af forsinket tilbagebetaling af lån er steget til 17%, mod 10% i 2019, ligesom misligholdelse af lån (misligholdelse danner udgangspunkt for foreningernes hensættelser til tab) er øget til 3,9% - hvor der i 2019 var under 1% der ikke var tilbagebetalt 12 måneder efter terminen. Hvis situationen ikke bedres, frygter vi at tilbagebetalingsevnen falder yderligere.

Strategi til at tackle udfordringer

For at imødegå udfordringerne har ADDA, vores partnere – herunder andelsforeningernes fællesforening - udarbejdet en strategi og en handlingsplan, der skal afbøde udfordringerne:

- Den enkelte andelsforening skal disponere yderst forsigtigt og undlade udlån, eller forretninger, der senere kunne risikere at koste foreningen livet
- Kravet om et sundt kredithåndværk indskræpes, herunder underkastes formålet med det enkelte lån og låntager en nøje vurdering før et lån udstedes. Ethvert udlån attesteres/medunderskrives af et medlem fra Commune Council/Chief
- Den maksimale låneramme for medlemmerne af en andelsforening nedsættes fra 5 til 3 gange medlemmets kapitalindskud/opsparing i foreningen

- Andelsforeningerne øger hensættelserne til at imødegå tab på misligholdte lån (default loans) og anvender herunder reservefonds til at afbøde de ekstraordinære situationer
- Andelsforeningerne vil udarbejde forslag og befordre følgende initiativer ved fortalervirksomhed:
  - o Lokale og nationale regeringsinitiativer, særlige hjælpepakker til andelsforeninger og deres medlemmer
  - o Stille forslag til regeringen om at fremme forarbejdningen af landbrugsprodukter og andre hjælpeforanstaltninger som kan øge afsætningen
  - o Fremme tilskudsordninger der begunstiger fattige i landdistrikterne og andelsforeninger – med henblik på at modvirke de negative effekter af Covid-19 pandemien
  - o Identificere og fremme af potentielle forretningsmuligheder indenfor håndværk, fødevarerforarbejdning og andre forretningsmuligheder, som kan bidrage til at øge indtjeningen for de fattige i landdistrikterne

Alt i alt har medlemmerne af andelsforeningerne klaret sig bedre end de øvrige bønder, og der er ingen tvivl om at de står stærkere ved at være organiserede. Men vi ser alle frem til, at situationen bliver normaliseret.

Mellemtid i Tanzania inden forventet start af nyt projekt i 2022

Af Ove Gejl Christensen, landechef og Bjarne Christensen, ADDA projektkoordinator

Projektet "Linking small scale farmers to the international market for organic sunflower" er officielt afsluttet ved udgangen af 2020. Frem mod starten af 2022 gennemfører ADDA-kontoret i Tanzania et såkaldt brobygningsforløb, der skal forberede en forventet fase 2 af det netop afsluttede projekt

Et bidrag fra ADDA, Danmark har gjort det muligt at fortsætte arbejdet på ADDA-TZ-kontor i Dodoma i januar og februar 2021, så der var tid til at forberede ansøgningen om støtte til et såkaldt brobygningsprojekt løbende fra april til december 2021. Brobygningsperioden er den tid, Agricultural Market Development Trust (AMDT) har brug til forberedelse til en foreslået fase 2 af det netop afsluttede projekt og det formodes at starte 1. januar 2022.

ADDA-TZ afleverede sit forslag til brobygningsaktiviteter medio februar 2021 og det forslag er sammen med AMDT blev finjusteret. Endvidere har AMDT gennemført en vurdering af ADDA-TZs kapacitet som projektansvarlig, som forberedelse til deres endelige beslutning om at give ADDA støtte til forslagets aktiviteter i Brobygningsperioden.

Vi ser optimistisk på, at ADDA-TZ får en kontrakt for brobygningsperioden april-december 2021. Dette vil blive en kontrakt, hvor ADDA vil arbejde meget tæt sammen med PYXUS og andre aktører om at forbedre og strømline den organiske certificeringsproces, herunder implementere Growers Management System (GMS), som er et elektronisk kortlægningssystem for landmænd.

Forventninger til bøndernes høst 2021

I 2020 har ADDA sammen med en lokal solsikkeopkøber og -processor købt og behandlet 200 MT økologisk certificeret solsikkefrø fra 702 småbønder i Dodoma-provinsen. Det fine resultat er nået i et godt samarbejde med PYXUS Agriculture Tanzania (www.pyxus.com), samt et par lokale partnere.

I 2020 opnåede de små landbrugere i gennemsnit en pris for deres solsikkefrø på TZS 800 / kg (0,35 USD) sammenlignet med den gennemsnitlige markedspris for solsikke på ca. TZS 650 / kg (0,28 USD). Baseret på 2020-præstationen er PYXUS's mål for 2021: Produktion af 3500 MT økologisk certificeret solsikkefrø fra ca. 1800 landmænd.

Siden november/december 2020 har ADDA assisteret PYXUS med at certificere flere bønder og det arbejde er fortsat ind i 2021, så vi aktuelt er godt på vej mod at have 1800 bønder certificeret. Det arbejde er finansieret af PYXUS.

Eksterne validering af vores projektresultater

I december blev vi af AMDT bedt om at foreslå et par områder, hvor der kunne laves detaljerede casestudier til belysning og validering af resultaterne fra projektet. Et uafhængigt konsulentfirma er blevet hyret til at færdiggøre 2 af casestudierne til et korrekt

valideret dokument, der belyser: 1. Virkningen af økologisk solsikkeproduktion sammenlignet med traditionel solsikkeproduktion. Samt 2. Fordelene ved den strukturerede certificeringsproces i forhold til god landbrugspraksis (GAP). I en sådan proces er der genveje, som hvis landmænd ikke følger al organisk GAP, vil han eller gruppen ikke opnå certificeringen

Ny præsident i Tanzania.

Madam Samia Hassan Suluhu er blevet taget i ed som Tanzanias 6. præsident, siden landet fik sin nuværende grundlov i 1971. Landet var indtil starten af 1960-erne under United Kingdom. Den nye præsident er den anden der kommer fra Zanzibar området, hvor ca. 90% af befolkningen er muslimer.

Madam Suluhu er også muslim, 61 år gammel og den første kvindelige præsident i landet. Hun har en uddannelse fra Mzumbe University i Advanced Diploma in Public Administration samt i økonomi fra University of Manchester.

Madam Suluhu afløser President John Magufuli, som døde af hjerteproblemer eller af Covid19 den 17. marts. Mr. Magufuli blev blandt andet valgt på, at han ville bekæmpe korrupsion i Tanzania, men han har også satset stærkt på styrkelse af infrastruktur og erhvervsudvikling. Vi må håbe at Madam Suluhu vil fortsætte kampen mod korrupsion. Det er tiltrængt.

◀ En gruppe bønder på en markskole holder pause fra undervisningen

▲ Jordbearbejdning i Myanmar på demo-plot for plantning af ingefær. De forventes at blive høstet i oktober/november

Trods uro i Myanmar fortsætter ADDA sit projekt

Af Helge Brunse og Torben Huus-Bruun, ADDA landeledere

Mandag den 1. februar, i de tidlige morgentimer afsatte Myanmars militærjunta landets folkevalgte regering, og Aung San Suu Kyi og andre politikere blev sat i husarrest af militæret. Der er erklæret undtagelsestilstand i et år indtil der efter planen skal holdes et nyt valg. I de seneste 2 måneder siden kuppet har tusindvis af mennesker har været på gaderne i Myanmar og protesteret og der er daglige voldelige sammenstød mellem demonstranter og de militære styrker.

Den officielle danske reaktion har været at suspendere Danmarks bilaterale bistand til Myanmar, så længe militæret sidder på magten. Men holdningen er, at Danmark

ikke vender ryggen til de demokratiske kræfter og befolkningen i Myanmar. Det er vigtigt, at man i denne usikre periode ikke glemmer landets fattige befolkning, men fortsætter med at støtte de områder, der berører befolkningens levevilkår.

Set i det lys fortsætter ADDA derfor vores projektaktiviteter i den sydlige Shan Stat, hvor vi i fem landsbyer støtter småbønderne i at forbedre deres levevilkår gennem en bæredygtig landbrugsdrift baseret på økologiske principper. I Hopong, hvor vores projektmedarbejdere har kontor, er der udgangsforbud efter kl. 8 om aftenen, men på de fleste dage er det muligt for dem at komme ud til landsbyerne. Vi kan stadig holde god kommunikation via Skype med folkene i Hopong, selvom internettet lukker ned ind imellem.

I projektet er man i gang med forberedelse af ”demo plots” og indkøb af udsæd er i fuld gang, så vi forventer at plantning af ingefær kommer til at finde sted som planlagt midt i april. Vi har en dialog med Myanmar Organic Growers and Producers Organisation (MOGPA) om at etablere et certificeringssystem efter Participatory Guarantee System (PGS). Hvornår vi rigtigt kan komme i gang med dette samarbejde, afhænger af hvornår det igen bliver muligt at rejse internt i landet.

Så alt i alt den meget svære situation taget i betragtning ser det ud til, at vi kan holde gang i de fleste af de planlagte aktiviteter i projektet uden de store forsinkelser.

Generalforsamling 2021

ADDAs årlige generalforsamling finder sted

Onsdag den 19. maj 2021 kl. 19:30

på Kalø Økologiske Landbrugsskole, Skovridervej 1, 8410 Rønde

Dagsorden ifølge vedtægter:

1. Valg af ordstyrer og referent
2. Bestyrelsens beretning
3. Fremlæggelse af årsregnskab til godkendelse
4. Fremlæggelse af indeværendes års budget
5. Indkomne forslag fra bestyrelsen og medlemmer
6. Fastlæggelse af medlemsbidrag for følgende kalenderår
7. Valg til bestyrelsen
  - På valg er Bodil Pallesen, Helge Brunse og Mikael Jonsson
  - Valg af to suppleanter
8. Godkendelse af statsautoriseret revisor, der indstilles af bestyrelsen til godkendelse
9. Eventuelt

Emner og forslag som ønskes behandlet på generalforsamlingen skal fremsendes til bestyrelsen senest den 12. maj 2021 på e-mail adda@adda.dk.

Forslag med begrundelse kan læses på foreningens hjemmeside senest 5 dage før generalforsamlingen.

Referat af generalforsamlingen offentliggøres på www.adda.dk

Med venlig hilsen

ADDAs bestyrelse

Bliv medlem af ADDA NU!

Som medlem bidrager du til, at fattige bønder i Asien og Afrika forbedrer deres livsvilkår gennem ADDA's projekter gennem ADDA's motto: „Hjælp til Selvhjælp“. Du får tilsendt to udgaver årligt af ADDA's medlemsblad News & Views, som du sidder med i hånden lige nu.

Desuden kan du følge med i vores mange projekter ved at tilmelde dig ADDA's nyhedsmail og følge med på vores hjemmeside og på Facebook. Tilmeld dig via www.adda.dk.

Årligt medlemskontingent:

Alm.	100 kr.
Familie	150 kr.
Firma	500 kr.
Stud. og pens.	50 kr.

Flyttet?

Hvis du flytter, får ny e-mail eller telefonnummer, så husk at give os besked enten via mail, adda@adda.dk.

Husk at betale!

Har du/I husket at betale medlemskontingent for 2021? Har du ved en forglemelse ikke betalt dit medlemsbidrag, eller er du i tvivl, så kontakt venligst sekretariatet på adda@adda.dk. Reg. nr. 9324, konto nr. 3245623703 eller mobilepay nr. 70636 – husk at angive navn.